

Hozzászólás Kabar Zoltán: a tőzeglápok megsemmisülésével foglalkozó dolgozatához

MORÓ GÁBOR

Szerző a lápterületek lecsapolása és mezőgazdasági művelés alá vétele során az erős oxidáció, valamint a tőzeg zsugorodása miatt jelentős tőzegpusztulást észlel. Ez a megállapítás kétségtől helyes, sőt hozzá kell tennem, hogy a művelés következtében felaprózódott tőzegrészecskék pusztulásában még a szélnek is jelentős szerepe van, talán nagyobb is, mint az előző kettőnek.

A Balatonnagyberekre folytatott több éves kísérleti munkám alatt a talaj és a gazdálkodás réme volt a kotufúvás, ami bekövetkezett már a 4—5 Bo erősségű szél esetén is, ami nem is volt ritka dolog. A szélviharok borítatlan területen egy-egy alkalommal 3—4 cm vastag koturéteget is elhordanak, és bár egy részük a szomszédos táblán lerakódik, a kár mégis nagy. Hozzá kell még tennem, hogy a kotufúvás nem kizárólag a talajréteg pusztulásával jelent veszedelemet, hanem a feltalaj elhordása következtében kitakarja a magot, egyes esetekben még azt is elhordja, megsebzí a fiatal növényeket, kiszáritja a felső talajréteget, és tekintve, hogy a kotutalaj kapillaritása nem ideális, a fiatal növények gyökérzete számára kedvezőtlen nedvességi állapotot teremt. Mindezek után túlzottnak látszik azonban az a végkövetkeztetés, hogy a művelés megszüntetése az egyetlen talajvédelmi eljárás a pusztulás megakadályozására.

A lápok kialakulási viszonyai, genetikája, a tőzegtalajok vastagságában és rétegződésében széles skáláját hozza létre a különböző változatoknak. Vastag tőzegrétegű lápok között első helyet foglal el a keszthelyi láp, vékonyrétegű a kaposvolgyi tőzegtérület. Változatos anyagú és vastagságú csíkokból áll a nagyberekre láp. Mindezek a tulajdonságok a művelésnél döntő szerepet játszanak, és a szervesanyag megőrzése tekintetében is ezek jönnek elsősorban számításba. A vastag tőzegrétegű talajok művelése során az alsóbb rétegek is csak tőzeget pótolnak az elpusztult feltalaj helyére. Az istállótrágyázás nem bizonyul elégségesnek a pótlásra, így a pusztulás ténye kézenfekvő. Védekezés ez ellen csak az állandó növénytakaró és a talajvíz magasán tartása.

Más a helyzet azonban a vékonytőzegrétegű és rétegzett lápok esetében. Vékony réteg alatt 40—60 cm-es tőzeget értek. Ilyen esetben mélyen forgató (rigol) eke eléri az altalajt, amely lehet homok vagy agyag. Azt felfordítva a tőzeg az alsóbb rétegben szinte víztároló réteggé szerepel, nincs kitéve pusztulásnak. Rétegzett lápoknál, ahol a rétegeket felváltva alkotja iszap, tőzeg, homok vagy agyag, a forgatás által szervesetlen vázrészecskék keverednek tőzeggel, iszappal és agyagkolloidokkal, miáltal szervesanyagban dús ásványi talaj alakulhat ki. Az előbbihez hasonlóan a tőzeg pusztulása közel sem olyan mértékű, hogy számottevő veszteséget jelentsen, és ezt is könnyen pótolhatjuk a rendszeres istállótrágyázással.

További védelmet jelentenek még az eróziós területek szokásos agrotechnikai védekezési eljárásai is lápok védelmében. Így az okszerű vetésforgó, szélirányra merőleges művelés, kulisszás vetés, sávós vetés stb. is hozzájárulnak fenti forgató eljárás hatékonyságához.

Érkezett: 1959. augusztus 28.